

DĖL AKTUALIŲ TEISMO SPRENDIMŲ APIBENDRINIMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) pastebi vis didėjančią asmens duomenų apsaugos svarbą šiuolaikinėje, vis sparčiau technologijų srityje besivystančioje visuomenėje. Metai iš metų duomenų valdytojai pasitelkia vis modernesnes technologijas asmens duomenų tvarkymui, kas kelia vis dažnesnes ir gilesnes diskusijas dėl Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) taikymo.

Neretai, duomenų valdytojams sprendžiant dėl asmens duomenų tvarkymo priemonių naudojimo atitikimo ADTAĮ, tenka susidurti su vertinamosiomis sąvokomis. Kaip antai, kas yra patalpos, kuriose duomenų subjektas pagrįstai tikisi absoliučios privatumo apsaugos ir kuriose pagal ADTAĮ 19 straipsnio 3 dalį vaizdo stebėjimas yra draudžiamas.

Inspekcija sulaukia skundų dėl daugiabučių namų bendrijose neteisėtai skelbiamų jų duomenų apie susidariusias skolas už komunalines paslaugas. Neretai daugiabučių namų bendrijos nusprendžia su jiems išsiskolinusiais asmenimis kovoti pasitelkiant viešumą. Nagrinėjant tokio pobūdžio skundus, Inspekcija pastebi, kad bendrijos neteisėtai traktuoja asmens duomenų sąvoką, manydamos, kad duomenys nenurodant asmens vardo ir pavardės negali būti laikomi asmens duomenimis.

Kita problema, su kuria susiduriama nagrinėjant skundus dėl neteisėtai tvarkomų skolininkų duomenų daugiabučio namo bendrijose – tokių duomenų tvarkymo teisinis pagrindas. Dažnai, tokių duomenų tvarkymui pagrįsti remiamasi ne ADTAĮ, o nuostata, jog bendrijos klausimai sprendžiami bendrijos narių balsų daugumos principu. Tenka konstatuoti, kad tvarkant bendrijos narių duomenis, įskaitant ir duomenis apie skolas, negali būti remiamasi minėta taisykle, turi būti konkretus ADTAĮ 5 straipsnyje numatytas teisinis pagrindas.

Visuomenės gyvenimas pastaruoju metu vis dažniau yra perkeliamas į virtualią erdvę. Dėl šios priežasties dažnai susiduriama ir su neteisėtu asmens duomenų tvarkymu internete. Internetas pasitelkiamas siekiant įvairių tikslų. Dažnas atvejis, kai asmens, padariusio, o neretai tik galimai padariusio, teisės pažeidimą, duomenų skelbimu internete siekiama prevencinių tikslų.

Atsižvelgiant į išdėstytą ADTAĮ taikymo problematiką, teikiamas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) suformuotos teisminės praktikos asmens duomenų apsaugos srityje apibendrinimas.

Dėl vaizdo stebėjimo

Inspekcija iš visuomenės informavimo priemonių sužinojusi apie galimus ADTAĮ pažeidimus vienoje bendrovėje atliko patikrinimą ir nustatė, kad prekybos centre yra įrengtos nuotoliniu būdu nereguliuojamos vaizdo stebėjimo kameros pirmo ir trečio aukšto vyrų tualetuose esančiose prausyklose. Inspekcija konstatavo, kad bendrovė įrengdama vaizdo stebėjimo kameras patalpose, kur duomenų subjektas pagrįstai tikisi absoliučios privatumo apsaugos, pažeidė ADTAĮ 19 straipsnio 3 dalį. Už nustatytą pažeidimą surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas.

Apylinkės teismas nepripažino pažeidimo, pažymėdamas, kad vaizdo stebėjimo kamerų įrengimo tikslai atitiko ADTAĮ 16 straipsnio numatytus tikslus, t. y. vaizdas buvo stebimas siekiant užtikrinti visuomenės saugumą, viešąją tvarką, apginti asmenų gyvybę ir sveikatą, turtą ir kitas asmenų teises ir laisves. Teismas nurodė, kad visuomeninis interesas šiuo atveju nusveria asmeninį interesą tikėtis absoliutaus privatumo prie tualetų esančioje prausyklų teritorijoje.

LVAT peržiūrėjęs bylą su tokia apylinkės teismo išvada nesutiko, konstatuodamas, jog ADTAĮ 19 straipsnio 3 dalis yra imperatyvi ir ja nustatytų vaizdo stebėjimo sąlygų nesilaikymas atitinkamą veiką daro absoliučiai neteisėta *per se*, o šio įstatymo 16 straipsnyje įtvirtinta bendro pobūdžio norma, nustatanti bendras vaizdo stebėjimo teisėtumo sąlygas, kurių egzistavimo apylinkės teismas net ir nenustatė.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=8d6214d4-a390-479e-a0ce-32473c78bc30>

Kitu atveju, Inspekcija pagal policijos tyrėjo tarnybinį pranešimą atlikusi patikrinimą nustatė, kad prekybos centre, tiesiai virš persirengimo kabinos yra sumontuota užmaskuota vaizdo stebėjimo kamera. Vaizdo stebėjimo kamera tikrinimo metu buvo nukreipta į prekybos salę ir persirengimo kabina į jos stebėjimo lauką nepateko, tačiau jos stebėjimo laukas galėjo būti keičiamas, todėl prekybos centras turėjo galimybę bet kuriuo metu vėl vykdyti vaizdo stebėjimą persirengimo kabinoje. Atsižvelgiant į tai, Inspekcija konstatavo, kad šios vaizdo kameros pagalba galima aiškiai matyti vaizdą pačioje persirengimo kabinoje, ir dėl to darytina išvada, kad buvo pažeista ADTAĮ 19 straipsnio 3 dalis. Už nustatytą administracinę teisės pažeidimą surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas.

Apylinkės teismas administracinę teisės pažeidimą pripažino, tačiau administracinėn atsakomybėn patrauktas asmuo su teismo nutarimu nesutiko ir apskundė jį apeliacine tvarka, motyvuodamas tuo, kad prekybos centre sukonstruota užsklanda nepagrįstai sutapatinta su persirengimo kambariu, nes neturėjo nei sienų, nei durų, o tik vieną užuolaidą.

LVAT konstatavo, jog nors apeliantas tvirtina, kad parduotuvėje nėra persirengimo kambario, parduotuvės teritorijoje, kurioje iškabinti parduodami rūbai, matavimuisi įrengta teritorija būtent ir laikytina persirengimo kabina. Tai, kad ji yra uždara, t. y. kad yra galimybė pilnai užtraukti užsklandą nuo aplinkinių, leidžia daryti išvadą, kad tokioje kabinoje esantis asmuo pagrįstai tikisi absoliučios privatumo apsaugos.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=337505ae-c65c-4254-a824-6897edfa6dd2>

Dėl skolininkų duomenų tvarkymo daugiabučių namų bendrijose

Inspekcija išnaginėjusi asmens skundą, kuriame nurodyta, kad daugiabučio namo laiptinėje, skelbimų lentoje, buvo iškabinti duomenys apie komunalinių mokesčių mokėjimus, šalia nurodant namo buto numerį bei informaciją apie gyventojų skolas, nustatė, kad daugiabučio namo bendrijos pirmininkas pažeidė ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą bei 5 straipsnį ir surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą.

Apylinkės teismas administracinio teisės pažeidimo bylą nutraukė motyvuodamas, jog nėra administracinio teisės pažeidimo sudėties, t. y. buto numeris negali būti tapatinamas su asmens duomenimis.

LVAT pagal Inspekcijos apeliacinį skundą išnaginėjęs bylą, vadovaudamasis ADTAĮ 2 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, jog asmens duomenimis laikoma bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai, konstatavo, kad iš viešai paskelbto buto numerio ir šalia jo nurodyto įsiskolinimo dydžio, galima netiesiogiai nustatyti ne tik konkretų asmenį, bet ir jo finansinių įsipareigojimų dydį, todėl darytina išvada, kad šie duomenys laikytini asmens duomenimis, saugomais įstatymo.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=337505ae-c65c-4254-a824-6897edfa6dd2>

Inspekcija išnaginėjusi asmens skundą, kuriame nurodyta, kad daugiabučio namo laiptinėje, skelbimų lentoje, buvo iškabinti duomenys apie komunalinių mokesčių mokėjimus, šalia nurodant namo buto numerį bei informaciją apie gyventojų skolas, nustatė, kad daugiabučio namo bendrijos pirmininkas pažeidė ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą bei 5 straipsnį. Už nustatytą pažeidimą surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas.

Apylinkės teismas administracinio teisės pažeidimo bylą nutraukė motyvuodamas, jog nėra administracinio teisės pažeidimo sudėties, t. y. pirmininkas turėjo teisę tvarkyti bendrijos narių asmens duomenis, kadangi tokie įgaliojimai jam buvo suteikti namo gyventojų susirinkime.

LVAT pagal Inspekcijos apeliacinį skundą peržiūrėjęs bylą, konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai rėmėsi tuo, jog namo gyventojų susirinkimas pirmininkui suteikė įgaliojimą duomenis apie gyventojų išskolinimus paviėšinti lentoje, kadangi asmens duomenys yra susiję su konkrečiu asmeniu. Todėl tai, kad kai kurie namo gyventojai sutiko skelbti tam tikrą informaciją viešai, neleidžia daryti išvados, kad jie galėjo duoti sutikimą ir dėl kitų asmenų paviėšinimo, tuo tarpu asmuo padavęs skundą Inspekcijai tokio sutikimo nebuvo išreiškęs. LVAT taip pat konstatavo, kad tokiu atveju negali būti taikomas ir ADTAĮ 21 straipsnio 1 dalyje numatytas asmens duomenų tvarkymo teisinis pagrindas.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9d7d9606-b301-429f-bc41-65d951ef8824>

Inspekcija, išnaginėjusi asmens skundą, nustatė, kad daugiabučio namo bendrijos pirmininkė skelbė pranešimų apie mokesčius lapeliuose namo gyventojams pareiškėjo asmens duomenis apie išskolinimą, be to metinio susirinkimo metu savo pranešime ir ataskaitoje paviėšino pareiškėjo išskolinimus, nurodydama vardą, pavardę, buto numerį ir išskolinimo dydį ir tuo pažeidė ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą bei 5 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktus. Už nustatytą pažeidimą surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas.

Apylinkės teismas sprendė, kad pareiškėjo asmens duomenys buvo paskelbti dėl to, jog pareiškėjas būdamas bendrijos nariu, jai turėjo neįvykdytų prievolių, todėl tokiu atveju jo interesai negali būti laikomi svarbesniais už daugiabučio namo bendrijos interesus.

LVAT pagal Inspekcijos apeliacinį skundą išnaginėjęs bylą konstatavo, kad nors apylinkės teismas nagrinėjamu atveju nusprendė, kad bendrijos nariai turėjo teisėtą interesą žinoti apie vieno iš bendrijos narių neįvykdytą finansinį išipareigojimą, tačiau nebuvo nustatyta, kad minėti duomenys pateikti ADTAĮ 21 straipsnio 1 dalyje nurodytu tikslu – siekiant įvertinti asmens mokumą ir valdyti išskolinimą. Be to, apylinkės teismas nenustatinėjo, ar duomenų subjektui buvo pateiktas rašytinis priminimas apie išipareigojimų neįvykdymą, kaip to reikalauja ADTAĮ 21 straipsnio 3 dalis, bei ar šis išskolinimas per 30 kalendorinių dienų nuo priminimo išsiuntimo (pateikimo dienos) nebuvo padengtas, ir (arba) mokėjimo terminas nebuvo atidėtas, taip pat ar pareiškėjas pagrįstai neginčijo išskolinimo. LVAT pripažino, kad asmens duomenų paskelbimas teisėtu pripažintas nepagrįstai.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9d7d9606-b301-429f-bc41-65d951ef8824>

Dėl asmens duomenų skelbimo internete prevenciniais tikslais

Inspekcija surašė asmeniui administracinio teisės pažeidimo protokolą už tai, kad jis, kaip VĮ „Panevėžio miškų urėdija“ miškų urėdas, būdamas atsakingas už VĮ „Panevėžio miškų urėdija“ veiklos organizavimą, neįgyvendino tinkamų organizacinių duomenų saugumo priemonių, skirtų apsaugoti asmens duomenims nuo neteisėto atskleidimo, kadangi VĮ „Panevėžio miškų urėdija“ interneto svetainėje buvo neteisėtai, nesant nė vieno ADTAĮ 5 straipsnyje ar kitame šio įstatymo straipsnyje nustatyto asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijaus, paskelbti asmens duomenys (vardas, pavardė, tikslus gyvenamosios vietos adresas ir informacija apie jam surašytą administracinio teisės pažeidimo protokolą). Inspekcija protokole konstatavo, jog tokia veika urėdas pažeidė ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą.

Apylinkės teismas administracinio teisės pažeidimo bylą nutraukė nenustatęs urėdo veikoje pažeidimo sudėties. Pirmos instancijos teismas konstatavo, kad minėti asmens duomenys buvo paskelbti dėl teisėto intereso ir tai atitinka ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktų sąlygas. Atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 254 straipsnis numato, jog administracinio teisės pažeidimo byla nagrinėjama viešai. Siekiant

didinti auklėjimą ir prevencinį administracinių teisės pažeidimų bylų proceso vaidmenį, tokios bylos gali būti nagrinėjamos tiesiogiai darbo kolektyvuose, administracinėn atsakomybėn traukiamo asmens mokymosi arba gyvenamojoje vietoje. Atsižvelgęs į esamą reglamentavimą, teismas konstatavo, kad visais atvejais siekiamam tikslui yra proporcingas tokių duomenų paviešinimas, kurie sudaro teisės pažeidimo sudėtį bei kuriais remiamasi priimtame sprendime individualizuojant asmeniui skiriamą bausmę, taip pat tų duomenų, kurie leidžia visuomenei individualizuoti konkretų administracinėn atsakomybėn traukiamą asmenį, siekiant kontroliuoti teisingumo vykdymo procesą, tačiau neišviešinant duomenų, kurių paskelbimas būtų neproporcingas siekiamam tikslui (pvz., ypatingi asmens duomenys, kurie neturi įtakos pažeidimo kvalifikavimui ar nuobaudos individualizavimui).

LVAT pagal Inspekcijos prašymą atnaujinti procesą konstatavo, kad šiuo atveju urėdijos interneto svetainėje paskelbiant asmens duomenis (vardą, pavardę ir tikslų gyvenamosios vietos adresą) ADTAI 5 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktų nuostatos buvo pažeistos. Teismas pripažino, kad administracinių teisės pažeidimų prevencija yra vienas iš galimų ir ADTAI numatytų teisėtų asmens duomenų tvarkymo pagrindų. Tačiau vertindama vertybių pusiausvyrą ir paskelbtų asmens duomenų pobūdį bei jų išsamumą, taip pat tai, jog minėti duomenys buvo paskelbti dar nutarimui neišsiteisėjus, bei nepaisant to, kad asmuo jo atžvilgiu priimtą institucijos nutarimą apskundė teismui, buvo toliau skelbiami, išplėstinė teisėjų kolegija sprendė, kad šiuo atveju visuomenės interesas vykdyti pažeidimų prevenciją neatsveria asmens teisės į privatumą. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju, esant minėtoms aplinkybėms, įgyvendinti teisės pažeidimų prevenciją bei vykdyti piliečių auklėjimo funkciją buvo galima ir neskelbiant tokių išsamių asmens duomenų (vardo, pavardės ir tikslaus gyvenamosios vietos adreso). Juolab kad asmens tikslus gyvenamosios vietos adresus apskritai nėra susijęs su jo administracinio teisės pažeidimo byla ir jokio auklėjamojo poveikio neturi, todėl laikytinas pertekline informacija, o asmens vardo ir pavardės paskelbimas iš esmės poveikį daro tik jam pačiam, t. y. visuomenei nėra suinteresuota žinoti administracinėn atsakomybėn patraukto asmens tikslų vardą ir pavardę. Visuomenei prevencinę reikšmę bei auklėjimą poveikį iš esmės turi vien informacijos, rodančios atsakomybės neišvengiamumą ir tai, kad asmens padaryta veika yra baudžiama bei už ją taikomos atitinkamos administracinės nuobaudos (poveikio priemonės), paskelbimas.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=e4fd7213-7979-43ee-85cd-227f56fb745b>

Dėl juridinio asmens valdymo organų narių asmens duomenų

Inspekcija gavo asmens skundą, kuriame prašoma ištirti, koku teisiniu pagrindu asociacija „Linava“ ir/ar jos prezidentas tvarko jo asmens duomenis, taip pat ištirti, ar jie turėjo teisinį pagrindą perduoti jo duomenis ir duomenis apie jo tariamą skolą žurnalistei, išspausdinusiai dienraščiuose atitinkamus straipsnius. Inspekcija nustačiusi, kad pareiškėjo, kaip fizinio asmens, duomenų atskleista nebuvo, kadangi straipsniuose pareiškėjas minimas tik kaip bendrovės vadovas, konstatavo, kad buvo atskleisti ne pareiškėjo, o juridinio asmens duomenys, o toks duomenų paskelbimas į ADTAI taikymo sritį nepatenka.

Pareiškėjas Inspekcijos sprendimą apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Šis teismas pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą, padaręs išvadą, jog duomenys apie bendrovės vadovą, t. y. bendrovės vadovo vardas ir pavardė, laikytini juridinio asmens duomenimis. Teismas nurodė, kad visi pareiškėjo pateikti duomenys susiję su įmonėmis, kurios buvo ar yra asociacijos „Linava“ narės, bei TIR sistemos narės, todėl bendrovės vadovo vardo ir pavardės atskleidimas, pažymint, kad šis asmuo yra konkrečios bendrovės vadovas ir kad ši bendrovė yra asociacijos „Linava“ skolininkė, traktuotina kaip juridinio asmens duomenų paskelbimas ir nepatenka į ADTAI reguliavimo sritį.

LVAT taip pat konstatavo, kad duomenys apie bendrovės vadovą yra laikytini juridinio asmens duomenimis, todėl jie yra vieši bei laisvai prieinami visiems asmenims ir ADTAI nėra

saugomi. Todėl ADTAI, kuris reguliuoja informacijos, susijusios su fiziniu asmeniu, tvarkymą, pažeistas nebuvo.

Šią LVAT nutartį galite rasti <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiaska/tekstas.aspx?id=b604f0ca-bf2e-42ff-87ba-44e7a70ff616>